

ZAHÁJILI BY PODNIKATELÉ SVOJÍ ČINNOST I BEZ POSKYTNUTÍ VEŘEJNÉ PODPORY? OHLÉDNUTÍ ZA PROGRAMEM START WOULD ENTREPRENEURS HAVE STARTED THEIR BUSINESSES EVEN WITHOUT RECEIVING PUBLIC SUPPORT? REFLECTION ON THE CZECH PROGRAMME START

Ondřej Dvouletý¹, David Forman², Jakub Machalický³, Ladislav Kinda⁴,
Robin Havlíček⁵, Adam Hanuš⁶

¹ Ing. Ondřej Dvouletý, Ph.D., MSc., Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská, Katedra podnikání, ondrej.dvoulety@vse.cz

² Bc. David Forman, Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská, Katedra podnikání, xford00@vse.cz

³ Bc. Jakub Machalický, Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská, Katedra podnikání, xmacj78@vse.cz

⁴ Bc. Ladislav Kinda, Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská, Katedra podnikání, xkinl00@vse.cz

⁵ Bc. Robin Havlíček, Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská, Katedra podnikání, havr00@vse.cz

⁶ Bc. Adam Hanuš, Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta podnikohospodářská, Katedra podnikání, xhana10@vse.cz

Abstract: The study was focused on the Czech public programme START that was implemented in the EU Programming period 2007-2013 as a part of the Operational Programme Enterprise and Innovation (OPEI). The main aim of the programme START was to support new entrepreneurs through the financial instruments. The objective of the presented study was to ex-post investigate, whether the supported entrepreneurs would have started their business even without receiving the public support. As for the empirical strategy, the survey among the supported entrepreneurs was conducted between November and December 2017. The survey's response rate was 24%. The obtained results have showed that more than 75% of the supported entrepreneurs would have started their businesses even without the public intervention. At the same time, the most of the supported entrepreneurs found the programme helpful as a tool to overcome the problems of the financial gap and information asymmetry on the financial markets. From the regional perspective, it has been shown that the programme was not implemented most frequently in the regions struggling with higher unemployment rates. According to the obtained findings, the programme was also not the initial starter of the business activity. Nevertheless, the presented findings are limited by the obtained response rate and by the potential threat of retrospective bias. However, if the policymakers want to further mitigate the regional disparities in the Czech Republic through fostering entrepreneurship, then changes in the programme settings in the forthcoming programming period need to be discussed. The future research should also investigate the role of motivation for getting public support.

Keywords: Entrepreneurship Policy, Start-up Support, Financial Instruments, Entrepreneurial Activity, Czech Republic

JEL Classification: L53, L26, L38

ÚVOD

William Baumol (1990) ve své práci představil „neproduktivní podnikatelskou činnost“, která má negativní dopad na ekonomický růst země. Pokud je však aktivita podnikatele zaměřena správním směrem, výsledný efekt jeho práce nemusí být nutně negativní (Bjørnskov a Foss, 2016). Jak mnohé studie ukazují (např. Braunerhjelm a kol., 2010; van Praag a Versloot, 2007; Craig a kol., 2007; Audretsch a Keilbach, 2004; nebo Dvouletý, 2017a), podnikatelská činnost může mít pozitivní vliv na ekonomický růst a tvorbu pracovních míst. Pro státy je tak, v souvislosti s rozvojem regionů, nesmírně důležité budovat zdravé podnikatelské prostředí, podporovat podnikatelskou aktivitu a posilovat podnikatelský ekosystém (Taušl Procházková, 2016; Šebestová a kol., 2016; Dvouletý a Mareš, 2016).

Státy se svou hospodářskou politikou velmi často zaměřují na podporu malých a středních podniků (dále také jako MSP), které jsou považovány za největší zdroj inovativnosti, konkurenceschopnosti a nových pracovních míst (Perglova a Angulo-Ruiz, 2014; de Wit a de Kok, 2014; Thurik, 2008). Dalším možným důvodem pro poskytování podpory podnikání z veřejných zdrojů jsou i identifikované problémy na finančním trhu, kdy z důvodu existence informační asymetrie, nově začínající podnikatelé nemohou získat dostatečný finanční kapitál na rozjezd podnikání (Wishlade a kol., 2016; Dvouletý, 2017b). Představitelé veřejného sektoru mají širokou škálu možností, jak podpořit podnikání na svém území. Jako příklad můžeme uvést daňová zvýhodnění, zvýhodněné půjčky, poskytnutí úvěrových záruk či další přímé a nepřímé dotace (Dvouletý, 2017b; Perglova a Angulo-Ruiz, 2014; Cowling a Siepel, 2013; Craig a kol., 2007). Velké množství autorů sdílí pak pozitivní dopady těchto programů na podnikatelskou aktivitu (Kim a kol., 2015; Foreman-Peck, 2013; Cowling a Siepel, 2013; Garcia-Tabuenca a Crespo-Espert, 2010). Na druhou stranu existují i studie, které ukazují, že pomoc státu není vždy vhodná a efektivní, a to i z toho důvodu, že státy zaměřují svou pozornost špatným směrem, kdy dochází k nevhodné alokaci veřejných prostředků, a následně k jejich neoptimálnímu využití (Acs a kol., 2016; Mason a Brown, 2013; Shane, 2009). Skutečné dopady podpory podnikání se mohou lišit napříč jednotlivými programy, zeměmi, ale i časovými obdobími, a proto je třeba se jimi zabývat kontinuálně (Dvouletý a Lukeš, 2016; Taušl Procházková a kol., 2015; Sedláček, 2015).

Zákonodárci, odborná veřejnost a další stakeholderi by si tedy měli klást otázku, zda je podpora podnikání alokována efektivně a optimálně, a zda tedy není jen pobídkou k získání dodatečných finančních prostředků z veřejných zdrojů. Pokud by firmy začaly podnikat i bez poskytnuté podpory, je opravdu potřeba, aby podpora podnikání existovala? Do této diskuse se snaží přispět prezentovaná studie, která navazuje na nedávno provedený výzkum Wokouna a kol. (2016). Wokoun a kol. (2016) realizovali dotazníkové šetření mezi subjekty podpořenými operačním programem Podnikání a Inovace (OPPI), který byl v České republice implementován v programovém období 2007-2013. Z výsledků výzkumů Wokouna a kol. (2016) vyplývá, že 15,7 % dotázaných respondentů by své investice rozhodně uskutečnily i bez podpory z OPPI. Dalších 45,3 % odpovědělo „spíše ano“. Spíše by své projekty nerealizovalo 32,6 % respondentů a „rozhodně ne“ odpovědělo jen 6,4 % z nich.

Prezentovaná studie se zabývá tím, zda dospěje ke stejnému výsledku jako Wokoun a kol. (2016), avšak na vzorku subjektů podpořených programem START. Program START byl rovněž financován z OPPI v programovém období 2007-2013, ale nebyl součástí studie Wokouna a kol. (2016), neboť je v několika ohledech specifický. Oproti většině programů financovaných z OPPI byl zaměřen na podporu drobnějších podnikatelů, kteří nově vstupují do podnikání, nebo se do něj vrací po delší odmlce. V rámci programu START pak nešlo o alokaci přímých dotací, ale o překlenutí informační asymetrie a zajištění přístupu k finančnímu kapitálu. Českomoravská záruční a rozvojová banka (ČMZRB) poskytovala v rámci programu START začínajícím podnikatelům podporu ve dvojí formě, a to buď formou bezúročného úvěru, nebo poskytnutím zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem k zaručování úvěru (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017a). Cílem tohoto výzkumu je zjistit, zda by dotazované subjekty realizovaly své projekty i bez získání veřejné podpory z výše zmíněného programu. Jako výzkumná metoda bylo zvoleno dotazníkové šetření následované telefonickým oslovováním respondentů. Získané odpovědi byly následně analyzovány formou deskriptivních

statistik a doplněny o testy nezávislosti v kontingenční tabulce, které umožňují lépe pochopit kontext získaných odpovědí. Na základě předchozích šetření byla stanovena následující hypotéza:

- H1: Podpořené subjekty by realizovaly své projekty i bez podpory z programu START.

1. SBĚR DAT

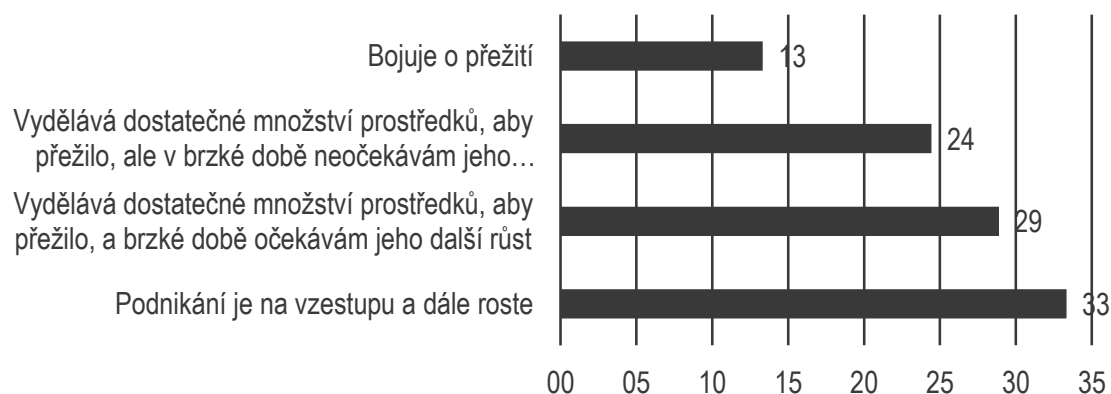
Respondenty dotazníkového šetření byli podnikatelé (majitelé firem), kteří získali podporu z programu START a jejichž kontaktní údaje, tedy emailovou adresu, popřípadě telefonní číslo, bylo možné, z dostupných zdrojů získat. Prvním krokem v rámci realizovaného výzkumu bylo získání seznamu podpořených subjektů z databáze Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (2017b). Ze získané databáze bylo identifikováno celkem 188 ekonomických subjektů, které byly mezi lety 2007-2011 programem podpořeny. U 20 z nich bylo na základě obchodního rejstříku zjištěno, že již ukončily svou podnikatelskou činnost. Dotazníky byly pak v období od 29. listopadu do 6. prosince 2017 dvakrát odeslány na 107 kontaktních emailových adres jednotlivých firem, vyhledaných v databázi MagnusWeb (Bisnode, 2017) či v jiných, veřejně dostupných zdrojích. Vzhledem k nízkému počtu odpovědí získaných touto cestou bylo přistoupeno k získávání odpovědí telefonicky. Celkem bylo možné kontaktovat 113 ze 188 ekonomicky aktivních subjektů. Celkem 56 respondentů odmítlo dotazník vyplnit a dalších 12 kontaktovaných subjektů si na jeho vyplnění nedokázalo během období sběru dat vyhradit čas. Celkově se podařilo získat 45 unikátních zodpovězených dotazníků (24 % základního souboru), z toho 7 pomocí online dotazníku a 38 telefonicky.

2. VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Jak už bylo zmíněno výše, tak program START byl zaměřen především na podporu drobnějších podnikatelů, kteří nově vstupují do podnikání, nebo se do něj vrací po delší odmlce (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017a). Celkem 68,9 % respondentů uvedlo, že do podnikání vstupovali sami, dalších 24,4 % se pak rozhodlo podnikat s jedním společníkem, tři respondenti (6,7 %) uvedli, že svůj nový podnikatelský záměr započali spolu se dvěma společníky. Ukázalo se, že 80 % dotázaných podalo žádost o podporu pouze do námi zkoumaného programu. Dalších 17,8 % respondentů zažádalo o podporu ve dvou programech a pouze jeden oslovený (2,2 %) se zajímal o tři programy.

Dvouletý (2017b) ve své studii poukazuje na základě výsledků provedení kontrafaktuální dopadové analýzy (CFA) na to, že podpořené subjekty v rámci projektu START vykazovaly mezi lety 2011-2014 horší finanční výsledky, v porovnání s obdobnými podnikateli působícími v ekonomice. Z toho důvodu nás zajímalo, jak si podnikatelé finančně stojí sedm let po ukončení přijetí žádostí do programu a čtyři roky po ukončení programového období 2007-2013. Oproti studii Dvouletého (2017a) se nám v této studii podařilo získat odpovědi i od živnostníků (OSVČ), kteří ve výše zmíněné studii nemohli být analyzováni z důvodu nedostupnosti finančních dat. Pouze 13,3 % respondentů uvedlo, že jejich podnik bojuje o přežití, dalších 24,4 % realizovaných projektů vydělává dostatečné množství prostředků, nicméně jejich vlastníci neočekávají další růst. Pro 28,9 % dotázaných je jejich podnikání ve fázi očekávání dalšího růstu, pro 33,3 % se pak jejich podnik v této růstové fázi již nachází (obr. 1). Je třeba ale rovněž podotknout, že 11 % z původně podpořených subjektů již nebylo v době šetření ekonomicky aktivních.

Obr. 1: Vnímaný stav podnikání subjekty podpořeny v programu START (%)

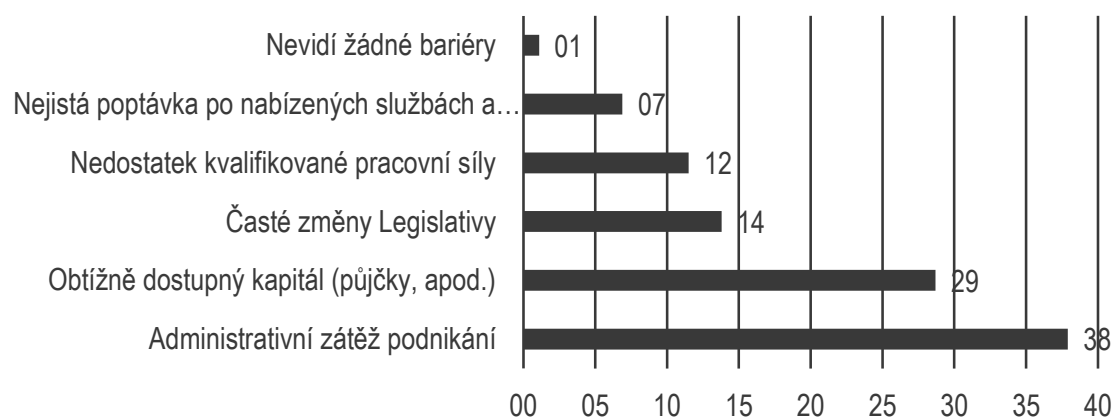

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků z dotazníkového šetření, 2017

Zajímavý byl rovněž pohled podpořených subjektů na bariéry vstupu do podnikání v České republice. Jejich odpovědi zachycuje obrázek 2. Jako největší překážky jsou podnikateli vnímány především administrativní zátěž (37,9 %) a obtížně dostupné financování (28,7 %), což lze označit za dlouhodobý problém českého podnikatelského prostředí (viz např. Lukeš a kol., 2014, nebo Šebestová a kol., 2008). V další otázce jsme se tedy ptali podnikatelů, jestli jim program START umožnil některou z těchto bariér překonat. 86,7 % respondentů odpovědělo, že jim program pomohl k překonání nedostupnosti/obtížnému získání finančního kapitálu.

Celkem 77,8 % dotázaných využilo podporu programu START formou úvěru. Na otázku, zdali měly tyto subjekty v době žádosti o podporu z programu START možnost získat financování svého projektu také z jiných zdrojů, se kladně vyjádřilo 45,7 % dotázaných (Ano – 31,4 %; Spíše Ano – 14,3 %). Zbýlých 22,2 % dotázaných, kteří využili formu kreditních záruk k poskytnutému úvěru, se přiklání k tvrzení, že by záruku mimo program START nezískali (Spíše ne – 40 %, Ne – 30 %).

Obr. 2: Nejčastější vnímané bariéry pro vstup do podnikání v ČR (%)

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků z dotazníkového šetření, 2017

3. ZAHÁJILI BY PODNIKATELÉ SVOJI ČINNOST I BEZ VEŘEJNÉ PODPORY?

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo odpovědět na výzkumnou otázku zda, by podnikatelé zahájili svou činnost i bez veřejné podpory z programu START. Za tímto účelem respondenti odpovídali na otázku: „Realizovali byste svůj projekt i bez získání veřejné podpory z programu START?“. **Z celkového počtu**

45 dotázaných odpovědělo „ano“ 28,9 %, „spíše ano“ pak 46,7 %. Svůj projekt by spíše nerealizovalo 11,1 % respondentů, s jistotou by pak o realizaci neuvažovalo 13,3 % dotázaných.

Dále nás zajímalo, zda existuje souvislost, mezi ekonomickou vyspělostí kraje a realizací projektů i bez veřejné podpory. Ekonomickou vyspělost regionu měříme mírou nezaměstnanosti v letech 2007-2010 (získanou z databáze Českého statistického úřadu, 2017). Analyzované období reprezentuje časový rámec od roku zavedení programu do uzavření přijímání žádostí o podporu k 31. prosinci 2010 (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017a). Ekonomickou úroveň regionů dělíme na kraje s vyšší než průměrnou obecnou mírou nezaměstnanosti, respektive regiony s nižší než průměrnou obecnou mírou nezaměstnanosti. Toto rozdělení bylo stanoveno na základě průměrné obecné míry nezaměstnanosti v letech 2007-2010 v krajích ČR mimo Prahu, která činila 6,38 % (Český statistický úřad, 2017). Regiony s hodnotou průměrné obecné míry nezaměstnanosti vyšší než 6,5 % jsou zařazeny do kategorie region s vyšší než průměrnou obecnou mírou nezaměstnanosti a naopak. Tento vztah testujeme v kontingenční tabulce (Tab. 1) za pomoci testu Chí-kvadrátu. Z důvodu omezeného počtu pozorování jsme pak sloučili odpovědi „ano“ a „spíše ano“, a odpovědi „ne“ a „spíše ne“.

Očekávali jsme, že podpořené subjekty sídlící v regionech s nižší mírou nezaměstnanosti by častěji realizovaly své projekty i bez obdržené podpory z programu START, protože že v ekonomicky méně vyspělých regionech může být pro firmy obtížnější získat pro své produkty koupěschopnou poptávku, stejně tak jako kvalifikovanou pracovní sílu. Test Chí-kvadrátu prezentovaný níže (Tab. 1) tento předpoklad empiricky podpořil na 10% hladině statistické významnosti. Toto zjištění by tedy podporovalo situaci, kterou popisují Felixová (2012) a Klímová a Žitek (2015), kdy jsou prostředky z veřejných zdrojů přidělovány bez ohledu na zohlednění méně ekonomicky vyspělých regionů. Obě studie naznačují, že pro udělení podpory nejsou upřednostňovány subjekty, které působí v problémových a méně ekonomicky vyspělých regionech.

Tab. 1: Testování souvislosti mezi ekonomickou vyspělostí kraje a realizací projektů i bez veřejné podpory

Nezaměstnanost regionu/Realizace projektu i bez podpory	Ano + Spíše Ano	Ne + Spíše ne	Celkem
Region s nadprůměrnou nezaměstnaností	6 (8,31) [0,64]	5 (2,69) [1,99]	11
Region s podprůměrnou nezaměstnaností	28 (25,69) [0,21]	6 (8,31) [0,64]	34
Celkem	34	11	45
Chí-kvadrát: 3,48; p-hodnota: 0,06. Výsledek je statisticky významný na 10% hladině významnosti ($p < 0,10$).			

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků z dotazníkového šetření, 2017

Druhým dílčím testovaným předpokladem bylo to, že subjekty, které začaly podnikat až poté, co se o programu START dozvěděly, by svoje projekty bez této podpory nerealizovaly. Test Chí-kvadrátu ale souvislost mezi dobou vstupu do podnikání a realizací projektu, empiricky na 10% hladině statistické významnosti nepotvrdil (Tab. 2). Samotná znalost a povědomí o programu START není dle prezentovaných výsledků jednoznačnou hybnou silou k založení vlastního podnikání.

Tab. 2: Testování souvislosti mezi dobou vstupu do podnikání a realizací projektu bez podpory

Načasování vstupu do podnikání/Realizace projektu i bez podpory	Ano + Spíše Ano	Ne + Spíše ne	Celkem
Vstup dříve	12 (13,60) [0,19]	6 (4,40) [0,58]	18
Vstup současně	22 (20,40) [0,13]	5 (6,60) [0,39]	27
Celkem	34	11	45
Chí-kvadrát: 1,28; p-hodnota: 0,26. Výsledek není statisticky významný na 10% hladině významnosti ($p < 0,10$).			

Zdroj: Vlastní zpracování výsledků z dotazníkového šetření, 2017

Výše uvedená zjištění podporují námi stanovenou hypotézu H1, že podpořené subjekty by realizovaly své projekty a zahájily svou podnikatelskou aktivitu i bez veřejné podpory z programu START.

ZÁVĚR

Prezentovaný článek si klád za cíl přispět do akademické diskuse věnované podpoře podnikatelské aktivity z veřejných zdrojů. Realizovaný výzkum byl zaměřený na podnikatelské subjekty podpořené finančními nástroji v rámci programu START. Program START byl součástí operačního programu Podnikání a Inovace (OPPI), který byl v České republice implementován v programovém období 2007-2013. Jeho cílem bylo podpořit drobnější podnikatele, kteří nově vstupují do podnikání, nebo se do něj vrací po delší odmlce a pomoci jim usnadnit přístup k finančnímu kapitálu.

Hlavním výzkumným úkolem bylo zjistit, zda by dotazované subjekty realizovaly své projekty i bez získání veřejné podpory z výše zmíněného programu. Z výsledků dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo přibližně 24 % podpořených subjektů, vyplynulo, že více než 75 % podnikatelů by své projekty realizovalo i bez veřejné podpory. K obdobným zjištěním dospěla i nedávno realizovaná studie Wokouna a kol. (2016). Prezentované závěry je ale zapotřebí interpretovat s jistou opatrností vzhledem k nemožnosti zapojit do šetření větší procento podpořených subjektů. Je třeba rovněž konstatovat, že odpovědi ze strany podnikatelů ex-post budou spíše upřednostňovat vizi svého podnikání jako nezávislého na podpoře, ač někteří hovoří o veřejné podpoře velmi pozitivně, a dokonce jí přiznávají vděk za jeho vznik. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že program START podnikatelům pomohl překonat překážku, kterou identifikují jako druhou nejčastější pro rozjezd podnikání, tedy nedostupnost finančního kapitálu.

Samotná znalost a povědomí o programu START ale není dle výsledků výzkumu hlavní hybnou silou k založení vlastního podnikání. V rozhovorech se jistě, tak jako tomu bylo u předchozího zjištění, objevili i podnikatelé, kteří považují program START za prvotní impulz pro podnikání. Zůstává ale otázkou, do jaké míry se podařilo veřejnému sektoru předat informace o probíhajícím programu jeho cílové skupině, zejména pak potenciálním podnikatelům v regionech s vyšší než průměrnou mírou nezaměstnanosti.

Pro další výzkum by jistě bylo vhodné zjistit, jak v ekonomicky slabších regionech působí na úspěšnost podnikání faktory jako spádovost, kupní síla a konkurence. Exaktnější zjištění těchto skutečností, a porovnání jejich vlivu na podnikatele působících v ekonomicky silnějších regionech, by poté napomohlo k nastavení budoucí politiky pro přidělování podpor a zejména pak k lepšímu cílení těchto programů. Výzkum zabývající se motivací všech podnikatelů, kteří o podporu zažádali, nejen těch úspěšných, by mohl poukázat na okolnost, že právě ti, kteří vnímali existenci programu jako primární spouštěč jejich podnikatelské aktivity, nemusejí v podnikání nutně uspět. Za pomoci tohoto poznání by jistě bylo snazší nastavit parametry nabízené podpory tak, aby výstupem programu bylo více úspěšných podnikatelů. K hodnocení dlouhodobých dopadů programu na finanční výsledky podpořených subjektů a udržitelnost jejich podnikání je ale v tuto chvíli zapotřebí delšího časového období.

Poděkování: Příspěvek vznikl s podporou projektu IGA FPH VŠE v Praze č. IP300040.

LITERATURA

- Acs, Z., Åstebro, T., Audretsch, D. & Robinson, D. T. (2016). Public policy to promote entrepreneurship: a call to arms. *Small Business Economics*, 47(1), 35–51.
- Audretsch, D. & Keilbach, M. (2004). Entrepreneurship Capital and Economic Performance. *Regional Studies*, 38(8), 949–959.
- Baumol, W. (1990). Entrepreneurship: Productive, Unproductive, and Destructive. *Journal of Political Economy*, 98(5), 823-921.
- Bisnode. (2017). MagnusWeb. Retrieved December 21, 2017, from: <<https://magnusweb.bisnode.cz/>>.
- Český statistický úřad. (2017). Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS. Retrieved: December 21, 2017, from: <https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps>.
- Bjørnskov, C., & Foss, N. J. (2016). Institutions, Entrepreneurship, and Economic Growth: What Do We Know and What Do We Still Need to Know?. *The Academy of Management Perspectives*, 30(3), 292-315.
- Braunerhjelm, P., Acs, Z. J., Audretsch, D. B. & Carlsson, B. (2010). The missing link: knowledge diffusion and entrepreneurship in endogenous growth. *Small Business Economics*, 34(2), 105–125.
- Cowling, M. & Siepel, J. (2013). Public intervention in UK small firm credit markets: Value-for-money or waste of scarce resources? *Technovation*, 33(8–9), 265–275.
- Craig, B. R., Jackson, W. E. & Thomson, J. B. (2007). Small Firm Finance, Credit Rationing, and the Impact of SBA-Guaranteed Lending on Local Economic Growth. *Journal of small business management*, 45(1), 116-132.
- de Wit, G. & de Kok, J. (2014). Do small businesses create more jobs? New evidence for Europe. *Small Business Economics*, 42(2), 283–295
- Dvoutělý, O. (2017a). Can policy makers count with positive impact of entrepreneurship on economic development of the Czech regions?. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 9(3), 286-299.
- Dvoutělý, O. (2017b). Effects of Soft Loans and Credit Guarantees on Performance of Supported Firms: Evidence from the Czech Public Programme START. *Sustainability*, 9(12), 2293.
- Dvoutělý, O., & Mareš, J. (2016). Determinants of Regional Entrepreneurial Activity in the Czech Republic. *Economic Studies & Analyses/Acta VSFS*, 10(1), 21-46.
- Felixová, K. (2012). Zhodnocení intenzity absorpce podpory podnikání v regionech se soustředěnou podporou státu. *E+ M Ekonomie a Management/E+ M Economics & Management*, 15(1), 17-27.
- Foreman-Peck, J. (2013). Effectiveness and efficiency of SME innovation policy. *Small Business Economics*, 41(1), 55–70.
- Garcia-Tabuenca, A. & Crespo-Espert, J. L. (2010). Credit guarantees and SME efficiency. *Small Business Economics*, 35(1), 113–128.
- Kim, Y., Oh, I., & Lee, J. D. (2015). Economic Impact Assessment Of Public–Private Matching Fund Programs Using Firm-Level Data. *The Singapore Economic Review (SER)*, 60(04), 1-25.
- Klímová, V. & Žitek, V. (2015). Inovační paradox v Česku: ekonomická teorie a politická realita. *Politická Ekonomie*, 63(2), 147–166.
- Lukeš, M., Jačl, M., & Zouhar, J. (2014). GEM Global Entrepreneurship Monitor 2013 - Podnikatelská aktivita v České Republice. December 21, 2017, from: <<https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/54010/61647/639000/priloha001.pdf>>.
- Mason, C. & Brown, R. (2013). Creating good public policy to support high-growth firms. *Small Business Economics*, 40(2), 211–225.
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2017a). Program podpory Start. Retrieved: December 21, 2017, from: <http://www.mpo-oppi.cz/start/>>.

- Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2017b). Seznam podpořených subjektů. Retrieved: December 21, 2017, from: <<http://www.mpo.cz/dokument141459.html>>.
- Pergelova, A. & Angulo-Ruiz, F. (2014). The impact of government financial support on the performance of new firms: the role of competitive advantage as an intermediate outcome. *Entrepreneurship & Regional Development*, 26(9–10), 663–705.
- Sedláček, M. (2015). Vliv dotace na konkurenceschopnost podniku – předběžná analýza. *Politická ekonomie*, 63(4), 475-497.
- Shane, S. (2009). Why encouraging more people to become entrepreneurs is bad public policy. *Small Business Economics*, 33(2), 141–149.
- Šebestová, J., Čemerková, Š., & Palová, Z. (2016). Regionální podnikatelské prostředí a jeho zhodnocení: příklad Moravskoslezského kraje. *XIX. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách*, 218-225.
- Šebestová, J., Szkandera, I., & Bernatík, W. (2008). Analýza stavu malého a středního podniku v Moravskoslezském kraji pomocí metody VRIO. *E+ M Ekonomie a Management/E+ M Economics & Management*, 2008(3), 51-61.
- Taušl Procházková, P. (2016). Entrepreneurial ecosystem insights: case study. *Trendy v podnikání*. 6(1), 23-32.
- Taušl Procházková, P., Krechovska, M., & Lukas, L. (2015). Effectiveness of entrepreneurship policies: some evaluation research perspectives. *Amfiteatru Economic*, 17(39), 706-722.
- Thurik, R. (2008). Entrepreneurship, Economic Growth and Policy in Emerging Economies. ERIM Report Series Reference No. ERS-2008-060-ORG. December 21, 2017, from: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1276618>.
- Van Praag, C. M. & Versloot, P. H. (2007). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small Business Economics*, 29(4), 351–382.
- Wishlade, F., Michie, R., Familiari, G., Schneiderwind, P. & Resch, A. (2016). Ex-Post Evaluation of Cohesion Policy Programmes 2007-13, Focusing on the European Regional Development Fund (ERDF) and Cohesion Fund (CF): Work Package 3: Financial Instruments for Enterprise Support-Draft Final Report. Publications Office of the European Union, Luxembourg, 1-237.
- Wokoun, R., Kolarík, P. & Kolaríková, J. (2016). Evaluation of Entrepreneurs with a Focus on Operational Programme Enterprise and Innovation (OPEI). Results of a Questionnaire Survey. *Economics & Sociology*, 9(4), 272-288.